

Ezért is fontos, hogy a gyermekkölcsonzés el legyen különítve a felnőttektől időben, de lehetőleg helyileg is. A tanulók többsége igényli az egyéni foglalkozást. Sokféle kívánságuk van, igen érdeklődők. Több olyan gyermekolvasóm van, aki csak ismeretterjesztő könyvet visz olvasni.

Az ember csodálatos dolgokra képes. Nézzünk körül a világban! Állatfajokat

keresztez, növényeket nemesít, átalakítja a természetet, befolyásolja az éghajlatot, művészetével évezredek óta maradandó értékeket teremt. A legszebb feladatot mégis a pedagógusok és a könyvtárosok választották. Emberi nemzedékek nevelése, nemesítése — van ennél szebb hivatás, magasztosabb cél?

Pongor Istvánné
a Budai Járási Könyvtár
(Budakeszi) munkatársa

Vas megyei diákok újságolvasmányai

A napilapok, folyóiratok rendszeres olvasása korunkban nélkülözhetetlen. A napilapok információi, a folyóiratok tájékoztató jellegű írásai és kritikái a világban való eligazodásunkat segítik. Az újságolvasás végigkíséri életünket. Az újságolvasásra való szoktatás a Dörmögő Dömötörrel kezdődik és a különféle lapok szinte véget nem érő sorával folytatódik. De folytatódik-e?

Hogy pontos választ kaphassunk a kérdésre, a KISZ Vas megyei Bizottsága 1971 októberében és novemberében megkérdezte újságolvasmányairól tizenegy Vas megyei középiskola 426 II—IV. osztályos diákját, akik között fele-fele arányban voltak gimnazisták és szakközépiskolások. Az újságolvasási szokások lehetséges fajtáiról nem érdeklődtünk, mindössze a rendszeresen olvasott újságokat soroltattuk fel a név nélküli kérdőívben. A megkérdezett diákok mind egyike valamilyen vezetője osztálya KISZ alapszervezetének. Tanulmányi átlaguk társaik között a legjobb, négy egész körüli volt.

A 426 diák összesen 60 féle újságot olvas 1532 példányban. Egy tanulóra átlagosan 3,5 újság jut. A számtani átlagoknál azonban többet mond az az adat, hogy jóval többen vannak olyan diákok, akik csak 1—2 féle újságot olvasnak, mint azok, akik 7—8, sőt 10 féle időszakos kiadványt is megjelöltek rendszeres olvasmányként.

A 10 legolvasottabb lap a következő. A címek után álló szám az olvasók számát jelzi. *Vas Népe* 278, *Népszabadság* 215, *Ifjúsági Magazin* 205, *Magyar Ifjúság* 174, *Nők Lapja* 99, *Magyarország* 74, *Népsport* 71, *Élet és Tudomány* 57, *Képes Újság* 57, *Delta* és *Füles* 25—25. (A KISZ-vezetők lapját, az *Ifjú Kommunista*-t 10-en olvasták rendszeresen. Feltűnő a napilapok egyoldalú olvasottsága is, hisz a helyi lap és a *Népszabadság* nagy olvasottságával szemben a Népsz-

vát csak 21-en, a *Magyar Nemzet* 10-en, a *Magyar Hírlapot* 5-en forgatják.)

A sajtóolvasás számadataival elégedettek lehetünk, hiszen minden megkérdezett diák olvas valamilyen lapot. Elgondolkodtató viszont, hogy sokan csak egy-két lapot olvasnak, jóllehet osztályukban elvileg ők a közvélemény formálói.

Feltűnő az Ifjú Kommunista rendkívül alacsony olvasottsága (10), hisz a KISZ-munkához ez a lap adja a legtöbb segítséget, s tartalma, cikkeinek, tanulmányainak stílusa a kezdő KISZ-vezetők számára is érdekes, közérthető.

Elégge érthetetlen az irodalmi, művészeti lapok nagyon csekély olvasottsága is. Az *Élet és Irodalomnak* 5, a *Kortársnak* és a *Kritikának* 2—2, a *Nagyvilágnak* és az *Új Írásnak* 1—1 olvasója van. Annál elgondolkoztatóbb ez az adat, mert a megkérdezettek közül viszonylag sokan készülnek olyan pályára, ahol a bölcsészettudományokban való minimális jártasság elengedhetetlen követelmény. Kissé érthetetlenek tűnik a *Film-Színház-Muzsika* kilenc fős „olvasói” tábora is.

Hasonló megállapítások érvényesek a sportlapokra is. A *Népsport* (71) kivételével csak elszórtan találkozunk a sportszaklapok olvasásával. Nem tükröződik a szakközépiskolások profiljába vágó szakfolyóiratok ismerete sem. Kivételt csak az egyik mezőgazdasági szakközépiskola képez, ahol a 29 megkérdezett között 11 a *Magyar Mezőgazdaság*, 1 diák pedig a *Kertészet és Szőlészet* c. folyóirat olvasását jelezte rendszeres olvasmányként.

A diákokkal folytatott beszélgetések megerősítettek abban a föltevésünkben, hogy újságolvasmányaik nagyjából *szüleikével egyeznek meg*. Ez elsősorban a napilapokra és a folyóiratokra vonatko-

zik. Kivétel — érthetően — az *Ifjúsági Magazin* és a *Magyar Ifjúság*, a *Képes Nyelvmester*, amelyet iskolai megrendeléssel vagy példányonként szereznek meg a diáktialok.

A kollégiumok és az iskolai klubok nagy részében az irodalmi folyóiratok közül legalább egyféle és az Ifjú Kommunista mindenkinek rendelkezésére áll.

Olvasatlanságuk okát érdekes lenne kideríteni.

Az iskolai KISZ-szervezeteknek és az egyre szaporodó iskolai könyvtáraknak, valamint a közművelődési könyvtáraknak a fiatalok sajtóolvasását — sok egyéb munkájuk mellett is — feltétlenül figyelniük kell.

Gál József

a könyvtárak történetéből

Körösy Kornél tervei a könyvtárak közti együttműködés javítására

Körösy Kornél (1879—1948) nem könyvtáros volt, hanem orvos. 1903-ban fejezte be egyetemi tanulmányait. 1911-től egyetemi magántanár, később „nyilvános rendes” tanári címmel felruházott adjunktus, 1918—20-ban helyettesként az élettani tanszék vezetője. Számos értekezése és könyve jelent meg az anyagcserevizsgálat, az orvosi biometria és az örökléstan kérdéseiről.

Kutatásai során a szükséges folyóiratokat néha sokáig kellett keresnie, nem tudta, hogy melyik milyen könyvtárban található. Egyszer hetekig járt az egyik helyről a másikra, míg végre az egyetem statisztikai szemináriumában rábukkant a *Biometricára*.

„Távol áll tőlem az állítani — írta 1915-ben az Orvos Hetilapban megjelent egyik cikkében —, hogy a tudományos élet szervezésében a legfontosabb feladat a könyvtárviszonyok rendezése. De kétségtelen, hogy a tudományos irodalom hozzáférhetősége minden tudományos dolgozónak nélkülözhetetlen feltétele.” Ennek pedig első feltétele egy közös katalógus kiadása a különböző helyekre járó folyóiratokról, vélte.

Elgondolásának helyességéről meggyőzte Lenhossék Mihályt, az anatómia professzorát. Ketten közösen felkértek 96 intézményt: egyetemi könyvtárakat, egyetemi és főiskolai tanszékeket, kutató intézeteket, hogy jelentsék be a nekik járó orvosi, természettudományi és mezőgazdasági periodikákat. Úgy gondolták, hogy kezdeményezésüket később a történészek, nyelvészek, jogászok és technikusok is követni fogják.

Fontos — állapította meg Körösy —,

hogy minden számbajövő periodika egy példányban meglegyen valahol Budapesten. Ezt azonban az előfizetésekre fordítható pénz csekély volta miatt csak akkor lehet elérni, ha a feleslegesen több példányban járó lapok előfizetését megszüntetik. Hogy ezek melyikek, azt a katalógus megjelenése után könnyű lesz megállapítani. Természetesen csak a valóban feleslegesekre gondol. Hiszen — hozta fel példaként — a *Deutsches Archiv für klinische Medizin* rendszeres olvasása nélkül nem lehet el egyetlen belklinika vagy nyilvános orvosi könyvtár. Ezt és a hozzá hasonlókat továbbra is több példányban kell jártni.

Körösy más téren is javasolta a szorosabb együttműködést. Egyebek közt ajánlotta, hogy több kisebb könyvtár közösen bizzon meg egy szakembert, aki hetenként egy vagy két alkalommal mindenütt 2—3 órát töltene el, végeznék az adminisztrációt, katalogizálnák az új műveket, kiadná a munkát a könyvkötknek stb.

A felhívásnak nagy sikere lett. A körlevélre 85 könyvtár azonnal beküldte adatait, példájukat később még 23 követte. A bejelentéseket felhasználva Körösy és Lenhossék 1916-ban megjelentette *A budapesti könyvtárakba és intézetekbe járó természettudományi, orvosi és mezőgazdasági folyóiratok jegyzékét*. Ez az aránylag kisterjedelmű könyv 1768 különböző folyóirat 3542 lelőhelyét tartalmazza, mindegyiknél jelezve azt is, hogy a bejelentő könyvtár birtokában melyik évtől vagy évfolyamtól kezdve található. Arra vonatkozóan nem közöl